ДОКЛАД

ОТНОСНО: ПРОВЕДЕНИЯ МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА ЕЛЕКТРОМАГНИТНИ ПОЛЕТА, ИЗВЪРШЕН ОТ РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ – СОФИЙСКА ОБЛАСТ ПРЕЗ 2025 Г.

Електромагнитното поле (ЕМП) е фактор, присъстващ в живота на нашата планета от самото й раждане. Ние познаваме много природни източници, създаващи електромагнитна енергия като слънчевото лъчение, бурите и мълниите, електромагнитното лъчение от космически обекти. Всичко това формира естествения електромагнитен фон на Земята.

Нейонизиращите лъчения представляват електромагнитни полета (ЕМП), които не притежават достатъчно енергия, за да йонизират атоми или молекули (напр. радиовълни, микровълни, инфрачервена, видима и ултравиолетова светлина). С бързото технологично развитие и широкото навлизане на различни източници на нейонизиращи лъчения в ежедневието ни – от мобилни телефони и Wi-Fi рутери до електропроводи и промишлено оборудване – въпросът за тяхното въздействие върху човешкото здраве и околната среда става все по-актуален.

Един от най-често срещаните източници на нейонизиращи лъчения са базовите станции на мобилните оператори и радиопредавателните кули. Нейонизиращото електромагнитно поле е съвсем различно от йонизираното излъчване, което се асоциира с рентгеновите и гама-лъчи и техните биологични ефекти върху хората.

Стойностите на електромагнитното поле, създавано от базовите станции и мобилните телефони, са много по-ниски от тези, необходими за произвеждане на топлина с потенциален ефект върху здравето.

Рамката, която регламентира обществените отношения в системата на здравеопазването е Законът за здравето. Съгласно разпоредбите на този закон,

нейонизиращите лъчения в жилищни, производствени, обществени сгради и урбанизирани територии са фактор на жизнената среда и подлежат на контрол, а обектите, източници на нейонизиращи лъчения са обекти с обществено предназначение. Те подлежат на държавен здравен контрол, който се извършва в съответствие с разпоредбите на Наредба № 36/2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол.

Съгласно Закона за здравето, РЗИ – Софийска област поддържа публичен регистър на обекти с обществено предназначение, в това число източници на нейонизиращи лъчения, каквито са приемо-предавателните станции на мобилните оператори. За 2025 година са регистрирани 29 броя приемо-предавателни станции на територията на Софийска област. За още 35 броя са подадени уведомления за преустройство на регистриран обект с обществено предназначение, касаещи радиооптимизация на основание чл. 151, ал. 1, т. 16 от Закона за устройство на територията.

Разпределението на обектите, източници на ЕМП, според

собственика са както следва:

- На „А1 България“ ЕАД – 13 бр.
- На „Цетин България“ ЕАД – 9 бр.
- На „Виваком България“ ЕАД – 7 бр.

На територията на Софийска област новорегистрираните приемо-предавателни станции за 2025 година по общини са както следва:

- Община Ихтиман – 2 бр.
- Община Сливница – 1 бр.
- Община Своге – 1 бр.

- Община Ботевград – 5 бр.
- Община Самоков – 1 бр.
- Община Божурище – 1 бр.
- Община Драгоман – 6 бр.
- Община Костинброд – 2 бр.
- Община Пирдоп – 1 бр.
- Община Златица – 1 бр.
- Община Елин Пелин – 3 бр.
- Община Костенец – 1 бр.
- Община Горна Малина – 1 бр.
- Община Етрополе- 2 бр.
- Община Годеч – 1 бр.

Целта на мониторинга е да се извършат измервания на всички обекти, източници на нейонизиращи лъчения, които са разположени в близост до детски, учебни и лечебния заведения, които попадат или са разположени на границите на хигиенно-защитната зона, с цел установяване съответствието на нивата на електромагнитните полета с действащите норми и изисквания, съгласно Наредба № 9 от 1991 г. на МЗ и МОСВ за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти. Мониторинга обхваща и измервания в околната среда на 10% от всички обекти, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради.

Контролът на нейонизиращите лъчения и обектите, източници на нейонизиращи лъчения през 2025 г. се извършваше, съгласно Указания на Министерство на здравеопазването от главен инспектор в състава на Дирекция “Обществено здраве”. Всички измервания на обекти, източници на нейонизиращи лъчения са извършени на границата на ХЗЗ на изследвания обект, на определени разстояния, при налична

експертна оценка, изготвена от НЦОЗА, съдържаща техническите параметри на обекта и изчислената ХЗЗ. Мониторингът на обектите, източници на нейонизиращи лъчения, се извърши от Столична РЗИ, която разполага с необходимата апаратура.

През 2025 година в РЗИ – Софийска област е постъпил един сигнал с твърдения за високи стойности на електромагнитни полета на територията на Софийска област. Тъй като не разполагаме с необходимата апаратура за измервания на електромагнитни полета, с писмо до Столична РЗИ, инспекцията поиска съдействие за контролни замервания. Извършиха се измерванията от служители на РЗИ – Софийска област и СРЗИ в дома на жалбоподателката и прилежащото дворно място в нейно присъствие. Измерените стойности на електромагнитните полета /плътност на мощност/ съответстват на Наредба № 9 от 1991 г. на МЗ и МОСВ за пределно допустими нива на електромагнитните полета в населени територии (обн. ДВ, бр. 35 от 1991 г., изм. и доп. бр. 8 от 2002г.). С писмо РЗИ – Софийска област уведоми жалбоподателката за резултатите от направените измервания, като съгласно сертификата за контрол № 250090/09.04.2025 г. на Орган за контрол от вид А към СРЗИ е видно, че резултатите са много под допустимите норми. РЗИ – Софийска област включи обекта в ежегодния мониторинг на електромагнитни полета на територията на Софийска област. Измерените стойности на електромагнитните полета /плътност на мощност/ отново съответстват на Наредба № 9 от 1991 г. на МЗ и МОСВ за пределно допустими нива на електромагнитните полета в населени територии.

Във връзка с провеждането на ежегодния мониторинг от РЗИ – Софийска област са извършени 23 броя измервания на обекти за мониторинг, регистрирани в регистъра на обектите с обществено предназначение. Измерените стойности са оценени в съответствие с действащите норми и изисквания за пределно допустими нива на електромагнитно поле, регламентирани в Наредба № 9, обн. ДВ, бр. 35/1991 г. Резултатите от измерванията са представени в две категории:

- измервания в сградите и прилежащите терени на детски, учебни и лечебни заведения, разположени около базовите станции – табл. 1.

- измервания в околна среда за базови станции, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради – табл. 2.

I. Данни от проведения мониторинг и контрол

Табл. 1

№	Брой извършени измервания	Описание на мястото на измерване	Отстояние от източника на излъчване до мястото на измерване		Моментна стойност на интензитета на електричното поле, E [V/m]	Средна стойност на интензитета на електричното поле за 6-минутен интервал,	Моментна стойност на плътността на мощност,	Средна стойност на плътността на мощност за 6-минутен интервал,	Пределно допустимо ниво, E [V/m]	Пределно допустимо ниво, S [μW/cm²]
			Хоризонтално, L [m]	Вертикално, Δh [m]						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	4	Гр. Костинброд, Детска градина „Радост“,ул. „Асен Златаров“№2, номер в регистъра на ООП 2346004961	≈80	≈25			0.47	0.08		10.00

Табл. 2

№	Брой извършени измервания	Описание на мястото на измерване	Отстояние от източника на излъчване до мястото на измерване	Моментна стойност на интензитета на електричното	Средна стойност на интензитета на електричното	Моментна стойност	Средна стойност на плътността на мощност за	Пределно допустимо ниво,	Пределно допустимо ниво,

			Хоризонтално, L [m]	Вертикално, Δh [m]						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	8	Гр. Божурище, жк „Жилища“, бл. 6, вх. А, номер в регистъра на ООП 2346004411	≈40	≈24			0.22	0.06		10.00
2.	7	Гр. Божурище, кв. „Пролет“, бл. 4, вх. В, номер в регистъра на ООП 2346004963	≈30	≈26			0.74	0.17		10.00
3.	8	Гр. Божурище, жк „Лазур“, бл. 3, номер в регистъра на ООП 2346005013	≈20	≈23			0.18	0.08		10.00
4.	6	С. Гурмазово, УПИ I-212, кв. 20, номер в регистъра на ООП 2346004967	≈20	≈13			5.32	0.99		10.00
5.	9	Гр.Костинброд, жк „Зора“, бл. 4, вх. А, номер в регистъра на ООП 2346004961	≈80	≈25			3.78	0.41		10.00
6.	9	Гр. Костинброд, ул. „Охрид“ № 2, вх. А и вх. Б, номер в регистъра на ООП 2346004891	≈40	≈26			0.39	0.03		10.00
7.	6	Гр. Костинброд, ул. „Баба Тонка“ № 10, номер в регистъра на ООП 2346006681	≈50	≈13			4.26	0.20		10.00
8.	6	Гр. Сливница, УПИ VII-180, кв. 140, номер в регистъра на ООП 2346004853	≈10	≈13			0.94	0.21		10.00

9.	7	Гр. Сливница, ул. „Пайсий Хилендарски“ № 40, вх. А, номер в регистъра на ООП 2346005015	≈65	≈18			4.26	0.92		10.00
10.	7	Гр. Ботевград, ул. „Цар Иван Шишман“ № 42А, номер в регистъра на ООП 2346006715					0.00	0.00		10.00
11.	9	Гр. Ботевград, бул. „Трети март“ № 79 номер в регистъра на ООП 2346006637	≈90	≈46			1.21	0.36		10.00
12.	3	Гр. Ботевград, УПИ I-2356, номер в регистъра на ООП 2346006096					0.00	0.00		10.00
13.	8	Гр. Ботевград, УПИ IV-3040, кв. 212, „промишлена зона юг - Чеканица, номер в регистър на ООП 2346005406	≈50	≈32			5.31	0.12		10.00
14.	8	Гр. Ботевград, ж.к. „Васил Левски“, бл. 52, вх. А, номер в регистъра на ООП 2346005142	≈110	≈30			0.45	0.08		10.00
15.	4	Гр. Ботевград, бул. „Трети март“ № 83, номер в регистъра на ООП 2346005124	≈20	≈32			0.16	0.03		10.00
16.	9	Гр. Ботевград, бул. „Трети март“ № 81, номер в регистъра на ООП 2346004430	≈120	≈31			1.19	0.46		10.00
17.	3	Гр. Ботевград, ул. „Цар Освободител“ № 35Б, номер в	≈20	≈7			0.31	0.13		10.00

		регистъра на ООП 2346004279								
18.	6	С. Трудовец, ул. „Черковна“ № 8, бл. 2, общ. Ботевград, номер в регистъра на ООП 2346006803	≈30	≈16			2.42	0.84		10.00
19.	9	Гр. Костенец, ж.к. „Олимпиада“, бл. 3, номер в регистъра на ООП 2346005076	≈80	≈25			2.28	0.07		10.00
20.	5	Гр. Момин проход, УПИ I-„Балнеоложки комплекс“, общ. Костенец, номер в регистъра на ООП 2346004849	≈15	≈17			0.32	0.03		10.00
21.	8	Гр. Ихтиман, ул. “Цар Самуил“ № 16, бл. 7, номер в регистъра на ООП 2346006620	≈90	≈27			0.92	0.16		10.00
22.	12	Гр. Ихтиман, ул. „Цар Освободител“ № 96, номер в регистъра на ООП 2346004958	≈100	≈27			5.47	0.53		10.00

От таблиците се вижда, че са извършени 161 броя измервания и измерените максимални стойности от приемо-предавателните станции са в границите на пределно допустимото ниво.

II. Изводи

От представените резултати от измерванията на електромагнитно поле в околността на приемо-предавателните станции за мобилна комуникация на

територията на Софийска област, оценени за съответствие с действащите норми и изисквания се вижда, че няма стойности, превишаващи граничната стойност за плътност на мощност. Всички отчетени стойности са по-ниски от хигиенните норми за население, регламентирани в Наредба № 9, обн., ДВ., бр. 35/1991г. Хигиенната норма, приета за Република България е достатъчно защитаваща човека, като е по-ниска от тези, предложени от Международната комисия за предпазване от нейонизиращи лъчения (ICNIRP).

Настоящият доклад ще бъде направен достояние на населението от Софийска област чрез публикуване на интернет страницата на РЗИ – Софийска област.